

* *

ცა მოკაშკაშებულია.

ვარსკვლავი ციმციმებენ; მთვარე გაბადრულია.

მისი ნახი ნათელი ვარს შემოგვრტყმია.

მხოლოდ ეს ნათელი ყველგან ერთგვარათ არ არის გადამფენილი.

ზოგან თვალ-უწვდენი კლდე და მთანი აყუდებულან და კარგა ძალ აღავს აჩრდილებენ, მათი ღრებები და ხეხულებები, ან მისწინ ვაშლილი ველებიღც დაფარულია ნათლისაგან.

ზოგან ბუმბერაზი, ას-წლოვანი ხეები უშლიან ხელს ნათლის მოფენას.

ზოგან კი თვით აღმამინის მიერ შექმნილი შენობები აბნელებენ.

და ასეა ყველგან.

მთელი ბუნება!

ჩრდილი და სინათლე; ბნელი და ნათელი.

რომელია მეტა, რომელია ნაკლები, მე მგონი, ჯერ კიდევ არავინ იცის.

პოეზია კი უვალობს ამ შეზავებულობას.

მზატარანი ხომ სულ მის გადღებაში არიან.

ჩრდილი, სინათლე; სინათლე, ჩრდილი!

განსაკუთრებით საარაკო სანახავია ხეების ფოთოლოთ შუა გამომკრთალი მთვარის შუქი.

თითქო საოცნებო რამ ხალხი მოუქსოვია მეტათ ხელოვან მქსოველსა!

მხოლოდ ეს განსხვავებაა:

აქ... ცოცხლობს ორივე—

ჩრდილიც და სინათლაც, სინათლაც და ჩრდილიც.

მე კარგათ ვარჩევ ამ ნათელ შუქს—როგორ სვეტივით ჩამღება სიბუნელები.

თითქოს ზემოდან ჩამოუხსამათო.

თითქოს ათასი ნათელი მავთულები გაუბამთ ზენასა და ქვეას შუაო.

და იგი ქმნის, იგი აქანდაკებს ამ ნათლის სვეტსო.

მხოლოდ ეს სვეტი თრთის ცის ეთერში, ცვლილობს ალაგს.

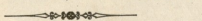
ზოგან იშლება უფრო ფართოთ, ზოგან სრულიად ქრება კიდღს...

მაგრამ...

საერთოთ მაინც ვერ ვაშლილა. ვერ გაერთიანებულა.

ჩრდილი და სინათლე. ბნელი და ნათელი!

შალვა დაბაიანი.

„და გიმეორებინ ჩვენ შუამოღობინ ჩვენნი“

(პოლონური მოთხრობა)

გაზარიელ ზაბოლსკაიასი.

სოვეტნიკამ ზატეციკი ზმორებით დამთქნარა.

ცოტად დაღლილი იყო და კარგი იქნებოდა თავის კოპნიტურში ვაწოლილიყო განიერ ტახტზე და თვალთ

მოეტყუებინა, მაგრამ... უწინარეს ყოვლისა მოვალეობა! ამის მთელ თავის სიცოცხლეში უმეორებდა ყველას, და თუ სხვისაგან თხოულობდა მოვალეობის სისწორით ასრულებას, თითონაც მტკიცე და კვილო-სინდისიერი აღმსრულებელი იყო თავის მოვალეობისა. ყველასაგან პატივცემულს, ტყუილად როდი მიუღწევია მოხუცებამდე! იმის შეურაცხელი სისასტიკის წინაშე თრთოდნენ არა თუ შინაურები, მთელი გომნახია თავის მოწაფეებითა და მისწაფელებითო.

გინანზიის ზღუდეთა შორის, არკინის სოვეტნიკი უწოდეს ზატეცის და არც არასოდეს არავის უთხოვინია რამე იმისთვის, რადგან ყველამ იცოდა, რომ, იმის აზრით, სიტყვა „შებარლება“, აპატება“, „შედავათი“, „შემუსუბუქება“ დანაშაულობის სინონიმები იყო წესიტების წინააღმდეგ.

გულქვა კატონის სახელოს მქონი ზატეციკი ამაჟობდა ამ სახელით და თან და თან უფრო სასტიკი და ბევრის მომთხოვნი ხდებოდა.

ახლოც საკუთარ ღირსების შეუბღალავობა ამხნევებდა. მეორედ გახშორა, გაიღიმა, წელში გასწორდა და ხელახლა შეუდგა მუშაობას.

... ფანჯრის იქიდან ხეთა შრიალი მოისმოდა. მზე უხვად აფრტყევდა დღეღამის თავის სხივებსა და სითბოს. ჰაერში გახაფხული მეფეობდა და კაცს ცვანებოდა პოტტირელის კოპნიტ სურათები დასტკავენდ ეთერშიო. ბუნებაში ყველაფერი ნორჩი, ახალი და მშვენიერი იყო. მაგრამ ზატეცის ციეს, ღლახათო კანცელარიაში გახაფხულის სუნი არა ტრიალებდა. ფანჯრებზე სქელი, ნოეს კიღობნის დროინდელი ღიღინი ყვეილებიანი ქრელი ფარდები იყო ჩამოფარებული და ოთახში შშის სხივი ვერ აღწევდა.

და ან კი რა ჰქონდათ საერთო უწმიველო სოვეტნიკ ზატეცისა და შშეს, იმას ხომ, რაც უნდა იყოს, ლაქა სცხია?..

ზატეციკი წერა ვანაგრძო, მაგრამ მოესმა, რომ ვიღაც დადიოდა ტალანში. უფრო მიაპყრა. ფეხის ხმა ხან მოუხლოვდებოდა კარებს, ხან-კი მოშორდებოდა, თითქო ვისმე უნდოდა შემოსვლა და ვერა ჰვადვდა.

ბოლოს კარმა წყნარად გაიჭრაო. ზატეციკი კოპები შეიკრა. არ უყვარდა, როცა სამსახურის დროს მოუვიდოდა ვინმე. კარის ქრალი ვანვიერდა. ბოლოს, ვიღაცამ ვადსწია კარის სახელურში და ოთახში შემოვიდა. ზატეციკი აენტო და შრისხანეთ მობრუნდა, რომ სასტიკი შენიშვნა მიეცა დაუპატრებელ სტუმრისათვის.

კარებთან ახალგაზდა უცნობი ქალი იდგა.

სოვეტნიკამ თავი შეიკავა და ჩვეულებრივი ცივი გამომეტყველება მიიღო. უცნობი ქალი, როგორც სწანდა, ისედაც ძალიან შემკრთალი იყო და ზატეცის სახის ცივმა გამომეტყველებამ ხომ სულ დაუკარგა გამხედავობა. ეტყობოდა, მზად იყო ხმა ამოთულებლივ განშორებოდა აქაურობას. გადაფთვრულ სახეზე სულიერ ბრძოლის დალი აღბეჭდვოდა. ბოლოს თვალბუნი გამხედავობის სხემე გაუელვა, ხელი გაუშვა კარების სახელურს და მტკიცე ნაბიჯით ვასწია ოთახის შუაგულისკენ.

ზატეციკი მიიმედ წამოღდა თავის საგარტოდან და ვაკირვებით შეაჩერდა ქალს.

— ბატონი სოვეტნიკი ზატეციკი?

— მე ვახალავართ. რას მიბრძანებთ, რით შემბიძიან დამგვინაროთ?—ცივად და დინჯად უპასუხა ზატეციკი.

ქალი გაფორდა და მოუსვენრად უძერდა ხელს თავის გაცევილის ქოლვის ტარს. ტუჩებს იცენეტდა, თვალებს ამა-სამებდა და ლონე არა ჰქონდა, რომ სიტყვა გამოეთქვა.

მიამია-უჟუკუ.

იაპონელი არტისტი პოლანიუსის რეალიზი.

რამდენმამე წაშმა გაიარა. ყმაწვილი ქალი გრძობდა, რომ მტერი სიწუმე შეუძლებელი იყო, ამიტომ, როგორც იქნა, ძლივს გასაგონად ჩაილაპარაკა:

— მე... ჩემი ვაჟის შესახებ...

— რა ამბავია?

— ეს... გრძელი ამბავია... გამოჩინებულა... გიმნაზიის პირველ კლასიდან.

„ხატეკი შეიკმუნა. იმისმა სახემ ცივი გამომეტყველება მიიღო.“

— ეგ ჩემს ხელში არ არის... უცარავად... — ხატეკიმ უგულოდ დაუკრა

თავი და საწერ სტოლზე დალაგებულ ქაღალდებს დაუწყო ფურცელა; ამით უნდოდა ეგრძნობინებინა სტუმრისათვის, რომ აუღივებია გაათავებულ იყო.

მაგრამ ქალი არ მიდიოდა, ისევ იხე იღვა საწერ სტოლთან. მხოლოდ თვალები გამოიყურებოდნენ განწირულებით და ლოცები წითლად წაიშაკვერებოდა.

— უცარავად, მე ყოველთვის კეთილ-სინდისიერად ვისარულებ ჩემს მოვალეობას. ერთხელ უკვე გითხარით, რომ ეს საქმე შე არ მებება, რომ მე აქ არაფერ შუაში ვარ. სხვა

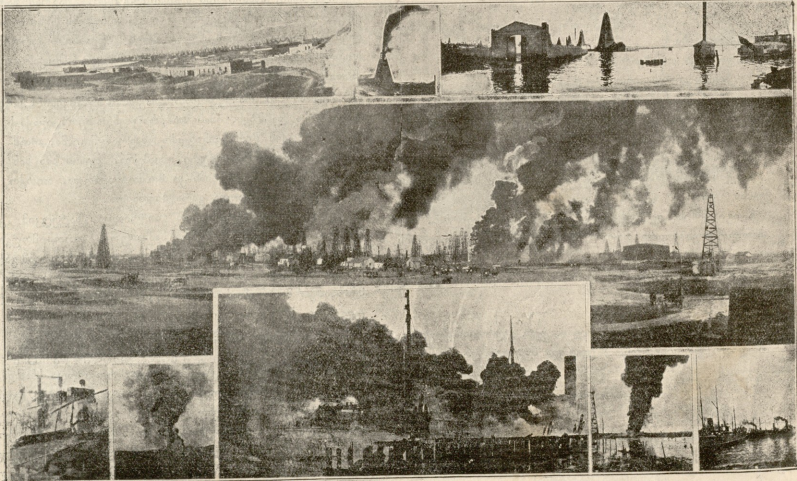
სადა-ოკო.

იაპონელი არტისტი იფულის რეალიზი.

რავა გნებავთ? თუმცა, კიდევ რომ შევძლოს გავლენა ვიქონიო ამ საქმის გადაწყვეტაზე, მაინც, მერწმუნეთ, ამით არაფერი არ შეიცვლება, რადგან მე ყველაფერზე მაღლა მოვალეობის მტკიცედ ასრულებას ვაყენებ. უთუოდ, ამავე პრინციპით ხელმძღვანელობდნენ ჩემი ამაზნავები, როცა თქვენი შვილი გიმნაზიიდან გამოჩინებულა. იმათ მხოლოდ თავიანთი მოვალეობა შესარულეს. მაშ რაღას ცდილობთ? ან იქნება გინდათ, რომ შავ თქვენი თხოვნით იმათ თავიანთ მოვალეობისათვის აღალატებნოთ?

თავის მეჭერ მტეტველებით ყმაყოფილმა სოცეტნიკმა შედილურის თავმოწონებით გადაჰხედა ყმაწვილ ქალს, მაგრამ უკვე შეკრთა და აღიღვებ გაშეშდა.

მოუსვენრობამ შეიპარო ხატეკი, ამ ფერმკრთალს, აღიღვებულს ქალს რომ შეჰხედა რაღაც გახუნებულ წამო-

ბაქოს ამბები. თავიდან მარცხნივ პირველი ბიბიეზაბაი. 2. იწვის ხუთი შადრევანი რომანიში. 3. ბალახანა. 4. სანაბავი ბაქოდან, როდესაც ნავთის ვიწვეს ცეცხლი წაეკოდა. 5. დამწვარი კოშკები მანათაშევისა. 6. ერთ-ერთი შადრევანი ცეცხლში. 7. ცეცხლი გემზე. 8. ცეცხლი ნავთ სადგურთან. 9. გემები ნავთ სადგურს შორსდებიან, რომ ცეცხლი არ გადაიღვდეს.

— შე კი მეგონა... ვუქობდი... — ჩაილაპარაკა ქალმა მთროლოვარეს ხმით. მაგრამ ხატეკიმ გააწყვეტინა:

სასამსა და ძველ შლიაპაში. იმის მშვენიერი ქუჩუნა თვლები ერთსა და იმავე ღროს ვედრებასაც გამოხატავდნენ და

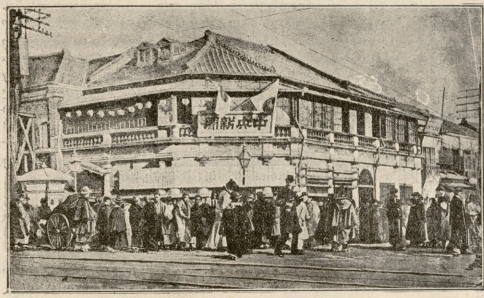
თავ-განწირულებისაც. და ზატეკიმ რალაც გამოურკვეველი, მწვევე ტკივილი იგრძნო გულში. იმას ვგონა, რომ ეს მშვენიერი ტანადი, ფერმკრთალი ქალი, ერთხელ, შემკრთალი, დაბნეული იღდა იმის წინ და ედრებოთ შეპყურება იმას

ზე ხელი ვადისვა. ხელახლა მოგჩენა, რომ ერთხელ უკვე ენახა ეს მტრალი ქალი როგორ ეშვებოდა სკამზე. ეს ხელის მოძრაობა, თვალგანთავსებული ცხვირსახოცი, ეს უძრავად, უსიცილოდ მოვებულ სხეული ისევე კარგად ნაცნობი იყო იმისი, როგორც ამ მშვენიერ თვალბრწყინვალე გამომეტყველება, როგორც ამ ხმის ბგერა. ნამდვილად უნახავს ეს მოკვიითინე ქალი, ერთხელ უკვე განუცდი იც წამი.

— თუ ღმერთი გწამთ. . . დამშვიდით... — რალაც ყრუხმით წარამოსთქვა კაცმა. — რა მნელიც არ უნდა იყოს ჩემთვის ეს, მე მაინც ჩემს მოვალეობად ესთვლი შეგნიწნოთ, რომ ყოველთვის მშობლები არიან შეგის დანაშაულისთვის პასუხის მტკბელი. ბავშვის სული, — ეს მოქნილი სანთელია.

— ო, არა! — გაწყვეტინა ყმაწვილმა ქალმა. — ჩემი შეგილი დაბადებითვე ასეთი ამაყი, თავნება და უშიშარი. მე და ჩემი ქვარი ყოველის ღონით ვცდილობთ დაფორტუნოთ იმის სიამაყე, მაგრამ ჩვენი მეცადინეობა ამაოა. თუმცა ჩვენ ისე ცოტა დრო შეგვიძლია შევწიროთ იმას. ჩემი ქვარი ქალის სამართველოში მსახურებს და მთელი დღე მოუცვლელია. ვმეცადინებოთ ერთის ჟურნალის კანტორაში.

— ოო, მესმის... მიგდებული და თავის ინტექტებზე მინაბრებული ბავშვი... ეს ცუდია, და თქვენ, ქალბატონო, ძალიან დამნაშავე ხართ თქვენის ბავშვის წინაშე...

ტკივი (აიპონია). „ჩუ-ვო-შიმუნსი“ რედაქციის წინ შეგროვილი ხალხი რუსეთ-იაპონიის შერიგების შესახებ ახალ ამბის გასაგებად.

თავის მშვენიერის ტუტეც თვალგანთავსებული, ძირს დახრიალ შევის წამწამებით, რომელზედაც ცრემლი ცრემლს გვიდგობდა. ზატეკიმ ვერ მოიკონა როდის იყო ესა, მაგრამ გრწნობდა, რომ ერთხელ გამოსცადა ეს წუთი, შესაძლებელია, მას აქეთ დიდი ხანია, ძალიან დიდი ხანიც...

გული საშინლად უტყვდა, აზრები გრეოდა, ზოლო ყურებში ქალის გაუბედივი ხმა ჩასწრია-ლებდა და ეს ხმაც კარგად ნაცნობად იტყვებოდა. ვგონა შორიდან მოისმოდა ეს ხმა და თითქო დიდის ხნის, ძალიან დიდის ხნის წინად განავონ სიტყვების გამოძახილი იყო.

ყოველივე ეს ერთ წამს მოხდა, მაგრამ რა მწვევე იყო ეს წამი!..

ზატეკიმ, როგორც იყო, ღონე მოიკრიბა, სასტოკი გამომეტყველება მიღო სახისა და სტოლზე თითის რტყმევით განავარძო:

— ნუ თუ თქვენ ის გინდათ, რომ იმით თავიანთ მოვალეობას უღალატონ? ამ პრისხანე ხმის გავონებით შემკრთალი ქალი სდუმდა. მშვენიერი თვალბრწყინვალე ცრემლებით აეგსო.

— უთუოდ თქვენმა შეგილმა რამე ისეთი დანაშაული ჩაიდინა, რომ ასეთ მძიმე ზომას მიპიაროთეს, როგორც გიმნაზიდან გამორიცხება. სჩანს, ძალიან გაუუბედივი იყო და ცუდ მავალითებს აძლევდა ამხანაგებს.

— გეგრ ის ისე პატარაა... სულ თერთმეტის წლისაა...

— თერთმეტის წლისა! — წამოიძახა ზატეკიმ, — თერთმეტის წლისა! ეს უკვე ბავშვობის ასაკი აღარ არის, ამ ხანში შესაძლებელია თავის მოვალეობა ესმოდეს დაამიანს. მე თერთმეტის წლის უკვე გავცივითლებ ვაძლევდი, ქალბატონო, დი-აბ...

მაგრამ ქალის ჩუშმა კვითინმა სიტყვა შეწყვეტინა ზატეკის. დიდის ხნით მოწყვლილი ბოლმე ვეღარ შეიკავა ყმაწვილმა ქალმა, დაეყრდნო საწერ სტოლს და საშინელის გულ ამოსკვნით მორთო ტირილი. ზატეკი იქმუნებოდა და ჩარბებს ეცნეტდა. ბრაზი მოსდიოდა, რომ იმის მყუდროება და სულიერი სიმშვიდე დაარღვიეს.

ზრდილობა იხმარა და მოკვიითინე ქალს სკამში მიუწია. ქალი მოუფიქრებლად დაეშვა ზედ. ზატეკი შეკრთა; მუბლ-

ინგლისში სამხედრო უწყების მიერ აშენებული ჰაეროსტატი (ჰაეროს მფრინავი ბურთი); სიგე ნან არჩინი აქვს. აქამდე გავიყვებულ ვეღო ჰაეროსტატებზე დილია.

— დიხს, მაგრამ სიღარიბე გვაძიულებს ლუკმა პურისათვის ვიწროობოთ.

— შვილის მიმართ მოვალეობა პირველ საქმედ უნდა გქონდეთ გახმაბარი, ლუკმა პურისთვის ზურუნვა-კი—მეორე ხარისხიანი საქმედ. თქვენი დანიშნულება, ქალბატონო, იქნება დღისა, არამ არც-კი გეხატებთა.

ლრმა ნაოქმა ვაძლარა ახალგაზრდა ქალის შუბლი. იმან სასტიკის ყურადღებით შეგხედა თავის მობასეს, რისხვის ცეცხლმა გათვალა ქალის თვალებში.

სწამდა, მკაცრი სიტყვა ბავშვ ჰქონდა ქალს წამოსასროლად მომდგარი, მაგრამ დასძლია, თავი შეიკავა და ტბილად, შეპირებით დაუწყო თხოვნა:

— თქვენ რომ მიიჩნეოდით... ერთი სიტყვა რომ დახატოთ ჩემი შვილისთვის, ყველაფერი გაქვითვება... იმის ხომ ისეთი დანიშნულება არა ჩაუდგინა-იო... თებერვალში რომ სწავლის ნიშნები ჩააბარეს, ძალიან ადვილად, რადგან ისეთი ნიშნები არ დაესთა, რის ღირსიც იყო... და სულ წერებდნენ მშობელი იყო ამის შემდეგ... ხომ მიხვდით... ესეც უნდა ყურადღივით... ბატონო სოვეტნიკო...

— არასოდეს!—მკაცრისა და ვადაწვეტილის კილოთი უპასუხა ზატეციკი.—არასოდეს.. მე ვერ გავერევი ამგვარ საქმეებში.

და ამ სიტყვებით გულქვა, ულმობელი და ზეიადი, იგი წამოდგა თავის ადგილიდან.

ქალიც ადგა, იგი ფსიან ბაშისა ცხვირსახსოვითი ცრემლები მოიწმინდა, ამჟამად წელში გასწორებულ, ოდნავ თავის გადაქნევით გამოემშვიდობა ზატეციკის და კარებისაკენ წავიდა.

ზატეციკი აღშფოთებითა და გულს ტკივილით მისჩერებოდა შუხარედ მიზივალს ქალს და უნდოდა მოეგონებინა, რომ ოდესღაც, წინაღ, ასევე გადიოდა ეს აქედან. კარგითა მისული ყმაწვილი ქალი-კი ამ დროს მკაცრად მოზარუნდა და შეაშტერდა ზატეციკს.

— მე მგონია, — წამოიწყო ქალმა უფრო გამბედავის ხმით, — მე მგონია, ჩემი მოვალეობა აგისნათ, ამ კრიტიკულ წამში რატომ თქვენ მოგმართეთ და არა სხვას.

ზატეციკი უახროდ გაიწოდა წინისკენ ხელები, თითქო უნდოდა შეეყვებინა რაღაც საწინაღობო სიტყვა, რომელიც მოამაკლდნებლდ ისარა მოხედებოდა იმის გულს. იმას ვერ გამოერევა ეს სიტყვა, მაგრამ თითქო წინადადგანა ახსოვდა ამას.

— დიხ, აუცილებლად საჭიროა სიმართლედ ვითხარო, — მტკიცედ წარმოსთქვა ქალმა.

ეს ქალი თითქოს უცხად გამოიცვალა სულითაც და ხორკითაც. ამჟამად წელში გამართული, იგი წინანდლზე უფრო მაღალი და მშვენიერი სწამდა, იმის ხმაში კი რწმენა და ძლიერება ისმოდა.

— არა, არა! — წამოიძახა ზატეციკმ.

— თქვენთვის საჭირო არაა ჩემი ეხლანდელი გვარი იცოდეთ, რადგან არაფრით არ გინდათ დარეხმართ ჩემს შვილს. მაგრამ გათხოვებამდე რა გვარი ვეატარებდი, თქვენ უნდა იცოდეთ. მე მეწველებოდა მიტანნი, სოფლი მიტანნი.

— აღსრულდა!... გისმა ეს საშინელი სიტყვა და სოვეტნიკის ირგვლივ სიკლიერე ვანდა. ყმაწვილი ქალი კვლავ იდგა იმის პირდაპირ, ზატეციკის-კი ეგონა შორს წავიდა და იქიდან მეტახის თავის სახელსა.

— თქვენ არ გინდოდათ ჩემს მდგომარეობაში შესულიყოთ... მაშტყუნებთ იმითომ, რომ მე, თქვენის აზრით, ცუდად ვასრულებ ჩემს მოვალეობას ჩემის შვილის მიმართ... მევე თქვენ როგორ შეასრულეთ თქვენი მოვალეობა თქვენის შვილის შესახებ?... ჩემს შესახებ?

ღრმა სიჩუქე გამეფდა. მამა და შვილი ერთი მეორის წინ იდგა, ერთი მეორეს შესწავლას ცდილობდა. ზატეციკი ეხლა მიხედა, ყმაწვილი ქალის თვალითა მწუხარე გამომეტყველება, იმის ცრემლები, მიმოხვრა და სიარული რისთვის ადვილებდნენ და აშფოთებდნენ იმას. ასე სტიროდა, ასე მიდიოდა ამისაგან ის, ამ ქალის დედა, როცა ეს განშორდა და მზითვიან კოლის შესართავად განეშხადა. „იმის ქალი, ანაითა“ შვილი ამის წინ იდგა ეხლა

და გამოურკვეველის გაოცებით შესწერებოდა. მაგრამ მოხუცი გულში არაფერი არ შეტყობოდა. იმას მხოლოდ ერთი ცხოველი სურვილი ჰქონდა, რომ ეს ქალი უსუსლიყო, გადაკარგულიყო ამ არემარტობის ისევე, როგორც ის. განკარა შფოთის მოუხზენოდა, საყვედურ უთქველად, თავდაპირითა და დილისეულად.

— ამისანავე აი კიდევ რას გეტყვით, ლომობირის ხმით წარმოსთქვა ქალმა: — თქვენ ძალიან სასტიკ მსჯავრსა სდებთ სხვებს და ამიტომ-კი მე გირჩევით იხლმძლევანდეთ სახარების ამ სიტყვებით: „ნუ განიკითხებთ და არა განიკითხნოთ“.

დღეს ჩემი ხშირად იმეორებდა ამ სიტყვებს: „და მოგვიტყვენ ჩვენ შეტკობებანი ჩვენნი, ვითარცა ჩვენ მიუფტებებთ თანამდებობა მათ ჩვენთა“. გირჩევთ თქვენც ხშირ-ხშირათ განიმეოროთ ესა... ვინ იცის... იქნება ყოველს თქვენს უწიკვლელობასთან თქვენი სინიღისსა ამბიზიდებს სხვისი ცრემლები...

და ქალი, ვითა ანარბოლი, ოთახიდან გასრიალდა.

სოვეტნიკი ზატეციკი კი მისჩერებოდა უსიკოსტობად მიმკითხვის თვალთვით. იგი წელში მოხიარა, დაპატარავდა და კეთილშობილ მანკენის შესახებობა დაპატარავდა.

ყურებში მხოლოდ ეს სიტყვები-და გასაძახდა:

„და მოგვიტყვენ ჩვენ შეტკობებანი ჩვენნი, ვითარცა ჩვენ მიუფტებებთ თანამდებობა მათ ჩვენთა“.

განდგროლი

მუდკატონ-გამომეგეულად ალ. ზ. პაბადაძარი